

گره اقتصاد و گردشگری مجارستان بادر یای بالتیک

و مدیترانه؛ «اقتصاد سرآمد» بررسی می‌کند

ضرورت دسترسی مجارستان به یک آبراهه

سرتبه
گروه ترانزیت دریا – سیدعمران طباطبایی – کشور محصور در خشکی یا بی دریا به کشوری گفته می‌شود که هیچ گونه دسترسی به آب های آزاد نداشته باشد. به طور کلی، محصور در خشکی برخی از مضرات سیاسی و اقتصادی را ایجاد می‌کند که عدم دسترسی به آب‌های بین‌المللی را باعث می‌شود. به همین دلیل، کشورهای بزرگ و کوچک در طول تاریخ انسان، حتی با هزینه‌های زیاد و خونریزی و سرمایه‌های سیاسی به دنبال دسترسی به آب‌های آزاد بوده‌اند.

معایب اقتصادی محصور بودن در خشکی بسته به میزان توسعه، مسیرهای تجاری اطراف و تجارت آزاد، مانع‌های جغرافیای زبانی و سایر ملاحظات می‌تواند کاهش یا تشدید شود.

مجارستان کشوری است که دسترسی به آب‌های آزاد ندارد. مجارها می‌دانند که الان زمان استفاده از اقتصاد دریا پایه است و این موضوع که آن‌ها به آب‌های آزاد دسترسی ندارند باعث دوری از اقتصاد و توسعه و ایجاد شغل پایدار شده است و در آن طرف قضیه کشورهایی هستند که دسترسی به آب‌های آزاد دارند اما از آن استفاده‌ای نمی‌کنند. نداشتن نیروی دریایی و عدم استفاده از صنعت پر رونق ماهیگیری و دریایی، گردشگری دریا، حمل و نقل دریایی آن‌ها را بیش از پیش آزار می‌دهد.

کشور مجارستان کشور کوچکی است و با دارا بودن کوه‌ها و دشت‌های سرسبز، چمنزارهای وسیع، زیباترین منظره‌های طبیعی را دارا می‌باشد. این کشور در اروپای مرکزی واقع شده و به همین خاطر دارای آب و هوایی معتدل و چهار فصل است البته آب و هوای اقیانوسی، قطبی و حاره‌ای نیز بر این اقلیم تأثیر دارد که دارای تابستان‌های گرم و خشک و در مقابل زمستان‌های نسبتاً سرد است و به آب و هوای مناطق غرب ایران شباهت بسیاری دارد.

آب و هوا در شهرهای بزرگ مجارستان از جمله بوداپست که به عنوان پایتخت این کشور شناخته می‌شود بسیار پاک و تمیز است و این امر ناشی از استفاده شهروندان از حمل و نقل عمومی می‌باشد و عدم استفاده و استقبال زیاد از خودروهای شخصی یکی از دلایل مهم آب و هوای پاک و دلپذیر شهرهای مجارستان است.

مجارستان اقتصاد مناسبی ندارد و در مقایسه با کشور ایتالیا که دسترسی به آب‌های آزاد دارد و این به نوبه خود یعنی خوش آمدگویی به گردشگری و اقتصاد دریایی. امروزه بیش از گذشته نداشتن ساحل برای دولت مجارستان احساس شده است. آن‌ها به فکر یک توافق برای اتصال به دریای بالتیک یا دریای مدیترانه هستند. مجارها دو مسیر باریک آبی را دنبال می‌کنند که یکی مجارستان-اسلوواکی-لهستان-دریای بالتیک و دیگری مجارستان-اسلونی-دریای مدیترانه است و برای هر دو مسیر، جهت دسترسی به آب‌های آزاد تلاش

می‌کنند. آن‌ها به خوبی می‌دانند دریا و آب‌های آزاد چه مزایایی دارد و از آن غافل مانده‌اند.

مسیر یک: دریای بالتیک که در شمار دریاهای بسته و نیم بسته طبقه بندی می‌شود، در شمال اروپا واقع شده است. این دریا در دوران معاصر بویژه در قرن بیستم دارای اهمیت ویژه ژئواستراتژیک و ژئوپلیتیک بوده است. این دریا توسط شبه جزیره اسکاندیناوی، قاره اروپا و جزایر دانمارکی محصور شده‌است. دریای بالتیک را به‌طور مصنوعی به دریای سفید توسط کانال دریای سفید و به دریای شمال توسط کانال کیل متصل کرده‌اند.

بالتیک در گوشه شمالی خود توسط خلیج بوتنی، در گوشه شمال‌شرقی توسط خلیج فنلاند و در گوشه شرقی خود توسط خلیج ریگا محصور شده‌است. همچنین دریای بالتیک شمالی بین ناحیه استکهلم در سوئد، جنوب غربی فنلاند و استونی واقع شده‌است. حوضه‌های آبریز گوتلاند غربی و شرقی نیز بخش عمده‌ای از دریای بالتیک مرکزی را تشکیل می‌دهند. طول دریای بالتیک ۱۶۰۰ کیلومتر و عرض میانگین آن ۱۹۳ کیلومتر می‌باشد و میانگین عمق این دریا ۵۵ متر است.

در دوره جنگ سرد یکی از راههای مهم دسترسی شوروی به آبهای آزاد جهان بوده و همچنین بخش شمالی جبهه شماره یک استراتژیکی و خط تماس پیمان‌های نظامی ناتو و ورشو را تشکیل می‌داده است. استراتژیست‌ها معتقدند در آینده، اقیانوس منجمد شمالی صحنه عملیاتی جهانی خواهد بود و دریای بالتیک یکی از شاخک‌های مهم این صحنه را تشکیل می‌دهد. پراکندگی منابع انرژی جهان نشان می‌دهد بخش مهمی از ذخایر نفت و گاز جهان در روسیه قرار دارد.

بحران اخیر صدور انرژی روسیه به اروپا و وابستگی این کشور برای صدور انرژی، روسیه را بیش از پیش متوجه نقش و اهمیت ژئواکونومیک دریای بالتیک نموده است. از طرف دیگر مرز دریایی و راه دسترسی به مسیرهای آبی تجارت جهانی بسیاری از کشورهای ساحلی، منحصر به این دریاست. دریای بالتیک، اقتصادی ترین و مناسب ترین راه صدور انرژی روسیه به اروپا و دیگر مناطق جهان می‌باشد. بررسی وضعیت یخ‌ها و عکس‌های ماهواره‌ای نشان می‌دهد در آینده سواحل شمالی روسیه به دلیل عقب نشینی یخ‌ها در طول سال قابل کشتیرانی خواهد بود و منابع عظیم بستر و زیر بستر ژئواستراتژی روسیه به عنوان

در دوره جنگ سرد یکی از راههای مهم دسترسی شوروی به آبهای آزاد جهان بوده و همچنین بخش شمالی جبهه شماره یک استراتژیکی و خط تماس پیمان‌های نظامی ناتو و ورشو را تشکیل می‌داده است. استراتژیست‌ها معتقدند در آینده، اقیانوس منجمد شمالی صحنه عملیاتی جهانی خواهد بود و دریای بالتیک یکی از شاخک‌های مهم این صحنه را تشکیل می‌دهد. پراکندگی منابع انرژی جهان نشان می‌دهد بخش مهمی از ذخایر نفت و گاز جهان در روسیه قرار دارد.

بحران اخیر صدور انرژی روسیه به اروپا و وابستگی این کشور برای صدور انرژی، روسیه را بیش از پیش متوجه نقش و اهمیت ژئواکونومیک دریای بالتیک نموده است. از طرف دیگر مرز دریایی و راه دسترسی به مسیرهای آبی تجارت جهانی بسیاری از کشورهای ساحلی، منحصر به این دریاست. دریای بالتیک، اقتصادی ترین و مناسب ترین راه صدور انرژی روسیه به اروپا و دیگر مناطق جهان می‌باشد. بررسی وضعیت یخ‌ها و عکس‌های ماهواره‌ای نشان می‌دهد در آینده سواحل شمالی روسیه به دلیل عقب نشینی یخ‌ها در طول سال قابل کشتیرانی خواهد بود و منابع عظیم بستر و زیر بستر ژئواستراتژی روسیه به عنوان

مدیر کل بنادر و دریانوردی خوزستان خبر داد؛

ایجاد پایانه تخصصی تخلیه و بارگیری انواع کالا در بندر امام

سرتبه
مدیر کل بنادر و دریانوردی خوزستان گفت: قرارداد ایجاد پایانه کانتینری و مواد معدنی با مشارکت بخش خصوصی و به ارزش ۶۳ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال در منطقه ویژه اقتصادی بندر امام منعقد شد. به گزارش اقتصادسرآمد، ابوطالب گریلو در گفت‌وگویی رسانه‌ای با اشاره به ضرورت توسعه رواساخت‌های بندری در خوزستان به منظور ارتقای خدمات رسانی به مشتریان و بهره‌گیری از مزیت‌های اقتصاد دریامحور بیان کرد: با هدف ایجاد پایانه‌های تخصصی تخلیه و بارگیری انواع کالاها و تکمیل پایانه‌های مکانیزه غلات، قرارداد پایانه کانتینری و مواد معدنی سه فقره قرارداد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و به ارزش ۶۳ هزار و ۵۰۰ میلیارد ریال در منطقه ویژه اقتصادی بندر امام منعقد شد.

وی با اشاره به نقش مهم بندر امام در تأمین کالاهای اساسی کشور و تخلیه و بارگیری بیش از ۷۰ درصد از غلات در آن، از انعقاد قرارداد سرمایه‌گذاری و بهره‌برداری پایانه مکانیزه غلات شماره یک به ارزش ۱۵ هزار میلیارد ریال در مساحتی معادل ۱۰ هکتار به منظور ایجاد سیستم تمام مکانیزه تخلیه و بارگیری غلات خبر داد و افزود: با تقویت اسکله و افزایش ظرفیت آن تا ۷۰ هزار تن، تعمیرات اساسی گالری انتقال غلات و سیلوی ۷۰ هزار تنی محقق خواهد شد و برای ۱۵۰ نفر فرصت اشتغال ایجاد خواهد کرد.

وی همچنین افزایش توان بندر امام در زمینه تخلیه و بارگیری غلات، استفاده از ظرفیت‌های موجود با احیای پروژه سیلوی ۷۰ هزار تنی و توسعه آن به پایانه مکانیزه و ایجاد فرصت‌های اشتغالزایی پایدار را از اهم اهداف این پروژه سرمایه‌گذاری عنوان کرد.مدیر کل بنادر و دریانوردی خوزستان از احداث محوطه و باراندازهای استاندارد نگهداری کالاهای معدنی، مصالح ساختمانی و کود شیمیایی در قالب قراردادی به ارزش ۲۳ هزار و ۶۶۰ میلیارد ریال در مساحتی به ارزش ۴۰ هکتار خبر داد که ۲۰۰ نفر فرصت اشتغال در پی خواهد داشت.

گریلو در ادامه احداث محوطه و باراندازهای استاندارد نگهداری کالاهای معدنی، مصالح ساختمانی و کود شیمیایی، تأمین تجهیزات تخلیه و بارگیری پیشرفته انواع مواد معدنی و بهسازی معابر و راه‌های دسترسی پایانه را از اهم مشخصات این پروژه سرمایه‌گذاری برشمرد و تصریح کرد: در پی تکمیل و بهره‌برداری از این پروژه، شاهد افزایش صادرات مواد معدنی، مصالح ساختمانی و کود شیمیایی، افزایش سهم خوزستان در صادرات غیر نفتی کشور و ایجاد فرآیندهای استاندارد عملیات تخلیه و بارگیری در کنار ایجاد اشتغال پایدار خواهیم بود. وی با اشاره به ضرورت توسعه فیزیکی پایانه کانتینری، تأمین تجهیزات استراتژیک و توسعه پایانه کالاهای خطرناک از انعقاد قرارداد بهره‌برداری و توسعه سرمایه‌گذاری پایانه کانتینری با شرکت سرمایه‌گذار بخش خصوصی به ارزش ۲۵ هزار و ۱۰۰ مییارد ریال خبر داد.

موقعیت راهبردی دریای مدیترانه

مسیر دوم: دریای مدیترانه، دریایی حدوداً مستطیل شکل در مجاورت اقیانوس اطلس است که در موقعیتی راهبردی قرار گرفته و اروپا را به آسیا متصل می‌کند. این دریا از شمال به اروپا، از جنوب به آفریقا، از شرق به آسیا و از غرب به اقیانوس اطلس محدود می‌شود. مدیترانه از سوی خاور توسط کانال سوئز به دریای سرخ و از سمت باختر از طریق تنگه جبل الطارق به اقیانوس اطلس راه دارد.

مدیترانه از لحاظ کشتیرانی و ترابری دریایی از مهم‌ترین دریاهای جهان به‌شمار می‌رود، وسعت این دریا ۰۰۰'۰۰۰'۲۵ کیلومتر مربع است. میانگین ژرفای مدیترانه ۱۵۰۰ متر و عمیق‌ترین نقطه ثبت‌شده آن ۲۶۶۷ متر در محلی به نام ژرفای کالیپسو در دریای ایونی یا دریای یونان است.

نام مدیترانه از زبان فرانسوی گرفته شده و اصل آن به زبان لاتین و به معنای دریای «میان خشکی‌ها» است. در منابع غربی و اسلامی از این دریا به دریای روم، دریای سفید و دریای میانه یا بحر روم، بحر ابیض و بحر متوسط نیز یاد شده‌است. دریای فلسطین، دریای بزرگ و دریای مغرب از دیگر نام‌های قدیمی آن در متون شرقی است. ۲۴ کشور مستقل شامل ۱۴ کشور جنوب اروپا، ۵ کشور شمال آفریقا و ۵ کشور آسیایی در دریای مدیترانه خط ساحلی دارند.

دریای مدیترانه مسیری مهم برای بازرگانان و مسافران جهان قدیم بود و از همان زمان دادو ستد فرهنگی و بازرگانی را میان مردمان گوناگون ممکن می‌کرد. هر ساله با فرارسیدن فصل تابستان و مساعد شدن وضعیت آب و هوا، سفرهای پر مخاطره در دریای مدیترانه برای رسیدن به اروپا افزایش می‌یابد و خود باعث رونق گردشگری می‌شود.

کانال دست‌ساخت سوئز به درازای ۱۶۳ کیلومتر، مدیترانه را در سمت جنوب شرقی به دریای سرخ متصل می‌کند. ضرورت دسترسی یک آبراه باریک از دسته کم حتی یک مسیر از مسیرهای فوق برای مجارستان بسیار حیاتی می‌باشد.

یکشنبه-۳ دی ۱۴۰۲- سال هفتم- شماره ۱۸۱۵

اقتصاد دریا

ابزی پرووی
بخش ششم

بررسی ارزش غذایی و پتانسیل رشد آرتمیا در دریاچه ارومیه
رضا فراهانی- فرایند افزایش فیتوپلانکتون و کاهش توده زنده آرتمیا و برعکس، نشان دهنده تغذیه آرتمیا از فیتو پلانکتون ها است. علاوه بر ۶ جنس از فیتوپلانکتون های شناسایی شده در این دریاچه، یک نوع جلبک تاژک‌دار ۸۷لوفیسل به نام انترومورفا و نوعی مگس شور پسند به نام افیدرا نیز در این دریاچه دیده می‌شود.

آرتمیا ارومیانای یکی از ۷گونه شناخته شده دو جنسی در جهان است ولی در اطراف دریاچه استنترین پارتوژنز یا بکرزایی نیز گزارش شده است. ارزش غذایی و پتانسیل رشد آرتمیا در دریاچه ارومیه علاوه بر اینکه بر ظرفیت های ژنتیکی وابسته است تا حد زیادی هم به کیفیت و کمیت جمعیت فیتوپلانکتون ها مرتبط است. براساس مطالعات انجام گرفته در سال ۱۹۹۱-۹۶ میلادی توسط کارشناسان داخلی و خارجی و گزارش نهایی طرح ارزیابی ذخایر آرتمیا ارومیانا در دریاچه ارومیه توسط sorgeeloos سال ۱۹۹۷) از مرکز رفرانس آرتمیا در بلژیک) میزان بیومس آرتمیا (وزن تر) ۳۰۰ تا ۴۰۰ هزار تن و میزان سیست آرتمیا (وزن تر) ۲۰ تا ۳۰ هزار تن در هر سال تخمین زده شده‌ است. سازمان حفاظت و محیط زیست به دلیل خصوصیات و شرایط اکولوژیکی و اقلیمی دریاچه، در سال ۱۳۴۶ این منطقه را منطقه حفاظت شده اعلام کرد، اما به دلیل ارزش خاص و منحصر بفرد پارک ملی دریاچه ارومیه تبدیل شد و سازمان یونسکو بخاطر ارزش های حیاتی این منطقه را از جمله منطقه ذخایر طبیعی معرفی کرده است.

برداشت آرتمیا از دریاچه ارومیه پس از مطالعات انجام گرفته برای نخستین بار از سال ۱۳۷۸ شروع شد و در همان سال ۵ شرکت بهره بردار (شرکت دام توشه نوین، چانچو، شیل گستر، صید صیاد، پژوهش های علمی صنعتی ایران) میزان ۱۰۳ تن و در سال ۱۳۷۹ نیز مقدار ۱۰۱ تن توانستند سیست آرتمیا را از این دریاچه ارومیه برداشت و در سال سوم و آخر بهره برداری نیز به دستور محیط زیست ممنوع اعلام شد که از جمله دلایل آن؛ افزایش شوری ناشی از کاهش ورودی آب به دریاچه، تیخیر زیاد، پسروی آب دریاچه و... که ناشی از خشکسالی پیاپی در استان آذربایجان غربی بوده که در نتیجه آن مقدار تراکم آرتمیا بشدت کاهش پیدا کرد که این روند کاهش تا سال ۱۳۸۶ نیز ادامه داشته است. لازم به ذکر است که این شرکت ها به مدت سه سال با محیط زیست و شیلات قرار داد منعقد کرده بودند که در این سه سال مقدار ۵۰۰۰ تن برداشت کنند که به دلیل تعددی هرگز نتوانستند به این موفقیت دست یابند.

دریاچه مهارلو محل تخلیه تمامی سیلاب های اضافی و زه آب دو رودخانه خشک شیراز و راهار و مسیل های نظراباد و میان جنگل می‌باشد و به لحاظ بسته بودن و با توجه به شرایط آب و هوایی منطقه نوساناتی را متحمل می‌شود.

این دریاچه زیستگاه انواع پرندگان از جمله اردک، غاز، فلاهینگو، کاکایی و بسیاری از پرندگان بومی و مهاجر دیگر بوده و آرتمیای موجود در این دریاچه از نوع بکرزا می‌باشد. حداکثر عمق آن ۴ متر و محل تغذیه آب آن، از سیلاب‌های فصلی سپس از نهر پل فسا و همچنین تعداد بیشمارای از چشمه‌های جاری در اطراف آن می‌باشد سواحل این دریاچه از گیاهان نمک دوست، پوشیده شده است.

برای اولین بار در سال ۱۳۷۰ ژلیبرت وان استاین یکی از متخصصین بلژیکی گزارش مبنی بر وجود آرتمیا در دریاچه مهارلو ارائه داد و پس از آن گزارشات معدودی توسط کارشناسان شیلات استان فارس ارائه گردیده است. طی چند سال گذشته آرتمیای پارتوژنز در دریاچه مهارلو زیست می‌کرده است ولی در سال‌های اخیر به دلیل دخالت انسانی، گونه جدیدی به نام Artemia franciscana به دریاچه مهارلو معرفی شده است. که ممکن است وارد منابع آبی شور دیگر از جمله دریاچه بختگان و طشک نیز شده باشد.

آب دریاچه از نظر کیفی شور و غیر قابل استفاده است. نهتا موجودات مقاوم به شوری می‌توانند رشد و تکثیر نمایند. از جمله موجوداتی که با شوری سازش یافته‌اند. گونه‌های مختلف جلبک سبز دونالیلا و یکی از گونه‌های آن، گونه سالینا Salina د.می‌باشد که در این دریاچه سازش پیدا کرده است. آب این دریاچه نیز برای تهیه و استخراج نمک طعام استفاده می‌شود و مکانی مناسب برای زیست پرندگان و حیوانات وحشی محسوب می‌شود.